

EL CONFLICTE DE L'ORIENT MITJÀ

Per Anton M. Vilarrúbias i codina, claretià, professor de l'Institut Superior de Ciències Religioses de Vic i guia dels viatges SINAI-ISRAEL de l'A.B.C.

- 1a PART -

Israel, Palestina, Terra Promesa, Canaan, Terra Santa ... un bocí estratègic del nostre planeta on no hi ha hagut pau mai de la vida, terra també que mai ningú no ha aconseguit de dominar del tot. Terra en perenne conflicte.

Hom creu que un "semita" és un descendent de Sem, pertanyent a una raça caucàsica representada avui principalment per jueus i àrabs. Sem era germà de Cam i Jafet, els tres fills de Noé que amb la seva parentela immediata escaparen del devassall del diluvi. Superat l'ensurt immens de l'aiguat purificador els tres germans es repartiren l'espai geogràfic del món, els descendents de Sem ocuparen l'Orient Mitjà, són els semites. La font d'informació la teniu als capítols 8-11 del Gènesi.

Tot semblava haver de rodar sota l'emblema del colomet del branquilló d'olivera i l'arc Iris dissenyat per Déu amb llum solar i ruixims de núvols. Pau eterna entre cel i terra. Però entre els homes, ells amb ells, no seria pas així sinó tot el contrari durant molts segles. Semites il·lustres antecessors d'Abram foren Arfaxad, Xèlah, Éber, Pèleg, Reú, Serug, Nahor i Tèrah del qual nasqué el pare d'Abram. Aquests personatges visqueren més de quatre-cents trenta, dos-cents nou, dos-cents set, dos-cents i cent dinou anys, tots amb fills i filles. Massa parentela per una bona avinença en uns paratges d'estèss secà i aigua escassa. Quan arriba Abram, que més tard es dirà Abraham, ningú dels seus antecessors no compta per a res de cara a la història futura d'aquells paratges. Tot seria, promesa de Déu, per a ell i els seus descendents exclusivament.

Però això no vol dir pas que els altres desapareguessin motu proprio de la terra que els donava vida. El conflicte estava assegurat. Un tal Canaan fou l'avantpassat dels jebusseus, amorreus, guirgaixites, hivites, arquites, sinites, arvadites, semarites i hamaties que vivien precisament a la terra del pare Canaan, que per això li deien terra de Canaan, és a dir, l'àrea del futur regne de David. Per amanir-ho tot vindrien uns filisteus de qui sap on i no vegis l'embolic monumental que es monta en la terra hereua del colomet de pau i l'arc de sant martí. Tots defensen la terra com seva i baladregen els propis arguments amb fones, llances i espases. Val a dir que tot plegat només és la versió a la terra de Canaan d'aquella immensa bellugadissa de "pobles del mar" que donarien inspiració als poemes d'Homer i proporcionarien un material inestimable als redactors de la Bíblia per la nova i renovellada catequesi del judaisme set-cents anys més tard, a l'exili babilònic i post-exili.

Encara hi ha més. la terra de Canaan, o d'Israel des de l'espasa vencedora de David, és la confluència de tres grans continents: Europa, Àssia i Àfrica. El centre del món. Uns i altres cobejaran aquest espai de terra perquè els faci de "marca" en el sentit carolingi, contra l'enemic de torn. Els exèrcits hitites, egipcis o mesopotàmics vénen i van del Sinaí als plegaments de Palmira com una aplanadora implacable amb la bandera dels propis interessos. Els arqueòlegs i historiadors xalen a cor que vols treballant aquesta terra. Per aquí hi han deixat rastre els cananites, egipcis, sumeris, hitites, assirirs, babilònics, beduïns, nòmades, perses, hel·lenistes, ptolomeus, selèucides, asmoneus, romans, bizantins, àrabs, croats, ayyubides, fatimís, mamelucs, otomans, britànics ... ara s'hi barallen jueus i palestins.

Document de tot plegat és la ciutat de Meguidó encavallada entre la Vall de Jizreel o Esdreló i la Plana de Saron. Meguidó són vint ciutats sobreposades, una història de vint destruccions i reedificacions. Els poc experts només hi veuen parets velles, piles de rocs i talls a pic i pala. Les pedres de Meguidó són l'acta testimonial de que aquest país mai no ha tingut pau.

Un geòleg d'ofici podria manipular les ratlles anteriors substituïnt ciutats i cultures per noms de roques magmàtiques, plutòniques, metamòrfiques o sedimentàries i també els moviments dels pobles pels desplaçaments de plaques tectòniques, falles, esllavissades, etc. Geològicament també és una terra massa convulsiva, a vegades un no sap esclarir si aquella trontollada del Sant Sepulcre o de l'Anàstasi no es va deure tant a un cop de força islàmic com a una saccejada sísmica. Ambdues coses són possibles en aquella terra de "llet i mel".

- 2ª PART - EL PACTE DE BEERXEBÀ

El Pentateuc, Torà o Llibre de la Llei arribà a la seva redacció final vers el 460 abans de Crist. Per al seu funcionament i consulta se'l va dividir en cinc apartats: Gènesi, Èxode, Levític, Nombres i Deuteronomi. El Pentateuc va ser escrit per donar esperança de Vida a un poble jueu desarrelat, captiu, desesperançat i exiliat entre el comerç internacional, les canalitzacions d'aigua i els sorprenents zigurats de Babilònia. No és un llibre per explicar científicament els orígens ni exhibir documentació històrica. Ni ciència ni història són el propòsit dels autors. És una excel·lent catequesi per a moments de dubtes i desànim.

Entre les moltes narracions del text hi ha la presentació del patriarca Abraham, el pare de la fe israelita, rebesavi de jueus, cristians i musulmans. Abraham pot ser una antiga creació que recopila vells contes i tradicions de moltes famílies hebrees. Els autors del

Gènesi n'han fet ús i ens presenten un model de patriarca assenyat, acollidor, prudent i religiós. Darrera els relats d'Abraham s'hi entreveu el bronzir de grups, cultures tribals i pobles diversos, tots plegats no massa amics. Abraham rebrà l'atenció de Déu, amb benedicció i promesa de que els seus descendents posseiran aquelles terres i seran més nombrosos que les estrelles del cel i els granets de sorra de les platges.

Quan la redacció de la història d'Abraham s'estaria perfilant tal com la llegim avui, la ment de l'autor bulliria per trobar desllorigador a l'etern problema de pau i convivència per als habitants de la terra que Déu havia donat a Israel. Sara i Agar, esposes d'Abraham, i els fills respectius Isaac i Ismael amb els problemes que es susciten entre elles, ells i els respectius descendents són un paradigma d'or per entreveure que el problema modern de palestins i israelins ja existia tres mil anys enrera i més. És l'etern problema per saber qui és el legítim propietari i dominador d'aquell tros de planeta.

La narració és molt bella. Els nòmades de l'àrea semita tenien un dret que otorgava a l'esposa lliure, si era el cas que aquesta no donava fills al patriarca tribal, poder designar una esclava perquè en nom d'ella donés descendència al seu marit. Així ho feu Sara que designà l'esclava Agar perquè s'unís a Abraham i n'obtingués descendència. I fou engendrat Ismael. Però el problema sorgí quant uns mesos després Sara, la dona lliure, per més vella que fós, també donà un fill a Abraham, aquest fill era Isaac, fill de dona lliure i hereu per tant de tot el patrimoni familiar. Ismael, tot i haver nascut primer, quedaria bandejat de promeses i herències. Les gelosies i controvèrsies no tardaren gens a arribar a les tendes del patriarca Abraham. Sara farà impossibles per allunyar Agar i el seu fill Ismael de les propietats i pertinences d'Abraham, els llançarà al desert perquè desapareguin i no tornin mai més. Però l'àngel de Déu farà retornar a les tendes d'Abraham l'esclava Agar i el seu fill Ismael, era un dret que els pertocava. Abraham abans de morir feu Isaac hereu de tot el que posseïa, feu donacions importants a Ismael i altres fills que tenia i els envià lluny de les possessions d'Isaac perquè no destorbessin. El cas és que quan Abraham mor Isaac i Ismael són a l'enterrament del seu pare com a germans que són. Fet l'enterrament a la cova de Macpelà Ismael baixà en direcció de la frontera d'Egipte on s'hi instal·là amb els seus descendents. ho trobareu als capítols 16-21 i 25 del Gènesi.

Tota aquesta història està escrita en clau jueva de fills de la promesa, descendents d'Abraham i Isaac. Els mahometans diuen que la història és absolutament i totalment al revés de com els jueus l'han posat per escrit, que és inventada i tergiversada per justificar el robatori i apropiació que han fet de la terra, que el fill hereu de la dona lliure i primogènit va ser Ismael i que Isaac no va ser ningú i que en tot cas no passà de fill d'esclava. Embolica que fa fort!

Tot amb tot, no endebades l'autor de la història del patriarca Abraham a Gn 20 i 21, 22-31, ens presenta l'únic camí de benentesa entre els pobladors d'aquestes terres perquè tot i les diversitats puguin viure en pau i lleialtat: El pacte de Beerxeba, és a dir, PACTAR. El pacte famós entre Abimèlec i Abraham és l'altre paradigma d'or, de cara al futur. Passat i present estan massa esgarrinxats per la sobrevivència i el domini de la terra. Pactar és l'únic camí. Corprèn poder constatar que els problemes d'avui són esboçats a la Bíblia en redaccions de fa més de dos mil cinc-cents anys.